

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja 10 — K pol leta 5 — četrt leta 2 — 0 — posamezna številka po 20 h.

Za reklame in tice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h . . . dvakrat . . . 12 . . . trikrat . . . 10 . . . za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 14. januarja 1916.

Naznanilo.

V zadnji letošnji številki pedagoškega in znanstvenega lista „Popotnik“ smo podali izjavo, da so nas prisilile razmere, da prekinemo izhajanje „Popotnika“ za nedoločen čas.

Ta naš ukrep je neprijetno zadel napredno učiteljstvo. Od mnogih strani se nam je izrazila občna želja, da tega nikakor ne smemo storiti, temveč napeti vse sile in vse storiti, da izhajanje lista ne preneha in da naj vzdržimo edino slovesko pedagoško revijo. Upoštevali smo to izraženo željo in upravičeno zahtevo slovenskega učiteljstva ter pričeli posvetovanja in pogajanja, da bi „Popotnik“ stopil po novem letu v XXXVII. leto svojega obstanka.

Na zavednem učiteljstvu je sedaj, da vzdrži „Popotnika“. Ako mu ostanejo zvesti vsi dosedanja naročniki in mu pride še novih naročnikov, ako se z vso vnašo zavzemajo zanj Zavezina društva in ako zlasti pristopijo v krog naročnikov slovenske učiteljice, ki stoje večinoma brezbržno ob strani, potem nam bo mogoče po novem letu nadaljevati izdajanje lista, četudi ne redno vsak mesec, vendar pa v dosednji obliki in po dosednjem programu.

Vodstvo Zaveze.

III. vojno posojilo.

Dalje so podpisali za III. vojno posojilo: Učiteljski zbor slovenske mestne šole v Rojani 300 K; Neimenovanec 25 K; na ljubljanskih ljudskih šolah učiteljstvo in šolska mladina, oziroma ne starši 238.573 kron 69 vin.; učiteljski zbor c. kr. rudniške dekleške šole v Idriji 1800 K; Neimenovanec 25 K; skupaj 240.723 K 69 vin. — Zadnjič smo izkazali 23.325 K. — Skupaj po slovenskem učiteljstvu glasom zadnjega in današnjega izkaza podpisanih in nabranih 264.048 K 69 vin.

Ob sklepu letošnjega leta, ki je bilo tudi za nas pravo vojno leto, pozivljamo vse tovariše in tovarišice, naj nam ostanejo zvesti tudi v prihodnjem letu, potem se nam ni bati, da ne bi mogli svojega glasila izdajati še naprej. Koliko bi nam bilo pomagano, ako bi storilo svojo dolžnost tistih 364 naročnikov, ki doslej še niso poravnali naročnine! Njih prva naloga bodi, da store tudi nam nasproti svojo obveznost! — Vse slovensko učiteljstvo je v preteklem letu izvrševalo svoje dolžnosti do domovine v polni meri. Temu dokaz je naš list, ki govori in vsaki strani glasno besedo o našem domoljubnem delovanju. — Pozabiti pa ne smemo sebe! Zato velja naš klic vsem, proseč jih, naj podpirajo „Učit. Tov.“ materialno in moralno, naj mu pridobivajo novih naročnikov, da nadomestimo izgube, ki nam jih je povzročila vojna! Mi bomo služili dobri stvari z isto vnašo in vztrajnostjo, kakor smo to delali doslej. Korakajmo skupno v sedanjem viharjem času v lepšo, srečnejšo bodočnost, zanašajoč se na svojo požrtvovalno moč in upajoč v povračilo vsega zla, vseh žrtev in naporov od pravičnosti in nepristranosti bodočih dni! — Pojdite takoj vsi na delo za svoje glasilo! Ta poziv pišemo posebno na naslov naših učiteljskih društev, ki morajo z vsemi sredstvi delati na to, da ohranimo svoj list!

Vsak naj takoj z Novim letom plača naročnino! Tako najhitreje in najlažje preboli ta strošek. Imel bo zavest, da je storil v Novem letu najprej to, kar je bil dolžan storiti v korist svoji organizaciji! Opozorjamo vse na listnico upravištva v današnji številki!

Vojna.

JUNAKOV GROB.

RAJKO NOVAK.

Od dotičnega polkovnega poveljstva je došla žalostna vest, da je dne 7. oktobra t. l. padel in bil pokopan na ruskem bojišču kadet v rezervi tovariš Rajko Novak, c. kr. učitelj na rudniški deški ljudski šoli v Idriji, star komaj 28 let. — Bridka vest o njegovi smrti je vse množevilne pokojnikove prijatelje, posebno pa ubogo njegovo mater, naglooble pretresla. — Padli slovenski junak je bil tih in skromen mož, ki je z neumorno pridnostjo, vestnostjo in požrtvovalnostjo služil svojemu poklicu. Bil je učitelj v pravem pomenu te besede. Ves svoj svobodni čas je uporabljal v to, da se je seznanjal z modernimi pridobitvami na pedagoškem in znanstvenem polju. Bil je vsestransko izobražen, in zanimivo se je bilo z njim razgovarjati o kateremkoli vprašanju in predmetu. — Živahno se je zanimal za delovanje svojih stanovskih organizacij in se redno in z zanimanjem udeleževal učiteljskih zborovanj. S skromnimi svojimi dohodki si je napravil lepo znanstveno knjižnico. Ukvarjal se je tudi z glasbo in je ob raznih narodnih in dobrodelnih priredbah v Idriji vedno z navdušenjem sodeloval. Bil je idealen, plemenit slovenski učitelj po mišljenju in delovanju. — Z vso vnašo je opravljal ne-

kaj let tudi posel poverjenika Slovenske šolske Matice. V šoli in zunaj nje je bil vedno in povsod mož na svojem mestu — našemu stanu je bil v ponos! Škoda je ljubega in zvestega tovariša ter izbornega slovenskega učitelja, ki je res iz ljubezni služil svojemu stanu, dasi mu tudi v Idriji težavna pot dela in odgovornosti ni posuta s cvetjem! Vsa službena oblika je bila malo vabljiva, a našega Rajka je vnmalo in dvigalo jedro — bistvo in smoter! — Pokojni tovariš Novak je bil brat ljubljanskega odvornika, dež. poslanca in člana dež. šol. sveta dr. Frana Novaka. Sestri njegovi Franja in Leopoldina sta učiteljici. — Vsem tem naše iskreno sočustvovanje!

Bodi vrlému slovenskemu učitelju-junaku, ki se ne bo mogel veseliti bodoče sreče ljubljene naroda in svojega stanu, najlepši spomin ohranjen v naših srcih!

JULIJAN GERDOL.

Iz Rocola pri Trstu poročajo: Prebrida izguba, ki je zopet zadela podružnico C. M. D. v Rocolu po smrti njenega podpredsednika tovariša Julijana Gerdola, mestnega učitelja in kadeta v rezervi, je nenadomestljiva. V šestih dneh je podlegel ranam, ki jih je dobil na italijanskem bojišču. Kot součenec za domovino padlega učitelja in predsednika rocolske C. M. D. tovariša Merška je bil tudi njega vreden sovrstnik v narodnem delu. Koliko je v Rocolu zadnje čase delal, vedo le domačini. Dasiravno še mlad, je bil neustrahovit in imel je veliko veselje do narodnega dela, a posebno pa še do naše podružnice. S kakšnim veseljem je pred par meseci sporočil tukajšnji podružnici svoje povišanje v kadeta ter je v isti namen poslal 10 K. Zanimal in trudil se je tudi za naš otroški vrtec in kjer se mu je

LISTEK

„Zvonček“.

Z 12. številko t. l. je naš mladinski ilustrirani list zaključil svoj šestnajsti letnik. Uredništvo in upravništvo pišeta ob sklepu tega letnika tako:

Vojna, kakršne ne pomni zgodovina in ki se dotika s svojo strahotno silo nekaterih slovenskih naših krajev v solčni Goriški, je začrtala svoje sledove tudi v naš mirni „Zvonček“, četudi je njegova naloga, da služi le duševnemu razvoju in napredku slovenske mladine.

Ni bilo mogoče, da bi se samo mi odtegnili silovitim dogodkom, ki se tam na bojnih poljanah odigravajo ter odločujejo bodočnost, moč in slavo ljubljene domovine! Naša dobra mladina z vsem srcem in z vsako mislijo opazuje te dogodke.

Saj skoro ni slovenske rodovine, ki bi vanjo ne planili valovi te mogočne borbe. V vrstah naših junaških bojevnikov stoje tudi naši očetje, bratje, sinovi, sorodniki, sosedje, učitelji... Izmed stotisočev se odraža njih junaštvo: prvi so med prvimi tako naši poveljniki, naši častniki in naši preprosti vojaki!

Koliko je število njih, ki jih ne vidimo nikoli več! Darovali so svojo domovino to, kar so imeli najdražjega: svoje življenje! V naših srcih so globoke rane, ki jih more

hladiti samo zavest in upanje, da niso umrli zaman, ampak da je njihova kri kakor seme, ki požene iz njega lepša doba narodu in domovini!

Ako vsi na ta način duševno živimo sredi bojne vihere, je jasno, da mora odmevati trepet in bolest, tešilo in nada tudi iz našega lista. Tako ostane „Zvonček“ še pozni rodovom priča, kako je slovenska mladina živela, delala in čutila v dobi te vojne.

Ta letnik zaključujemo z iskreno željo, da bi se nam v prihodnjem letu bolje godilo. S svoje strani hočemo skrbeti za list s tisto vestnostjo in požrtvovalnostjo, kakor smo to delali doslej. Kličemo pa na pomoč vso slovensko javnost: naj nam ostanejo vsi prijatelji zvesti, vsak pa naj nam pridobi po enega novega naročnika!

Tudi mi nujno prosimo vse svoje prijatelje, naj ne prezro navedene zaključne prošnje! Lansko in letošnje vojno leto nista ostala brez vpliva, ki se pozna na prevelikem skrcenju števila „Zvončkovih“ naročnikov. Okrajni šolski sveti v Gorici, Tolminu in Sežani so prejšnja leta naročali „Zvonček“ skupno za šole v svojem okraju. To naročilo je sedaj odpadlo zaradi vojnih dogodkov, ki ob njih trpe zlasti imenovani okraji in njih šole. Iz tega vzroka je narastel odpadek na 256 naročnikov, kar znači vsoto 1280 K. To je naravnost ogromna vsota pri tako majhnem

listu z malenkostno naročnino letnih 5 K. Ako ne dobimo za ta odpadek nadomestila, potem je obstanek „Zvončka“ v resni nevarnosti!

Da se to prepreči, morajo poskrbeti prijatelji našega lepega „Zvončka“. Nikakor ne smemo dopustiti, da bi vojni, ki je že dovolj žrtev zahtevala od nas, žrtvovali še list slovenske mladine!

Zato pa kličemo vsem in vsakemu, naj gre takoj na delo in naj nabira „Zvončku“ novih naročnikov, da dosežemo vsaj prejšnje njih število in ohranimo slovenski mladinski list, ki je bil zanjo ustanovljen!

Ivo Trošt.

Že v predzadnji številki smo sporočili, da je tovariš in slovenski pisatelj Ivo Trošt dne 6. t. m. praznoval petdesetletnico svojega rojstva.

Tega Troštovega jubileja se je spomnil tudi „Slovenski Narod“, ki mu je posvetil dve vrstice: »V Tomišlju pri Igu poleg Ljubljane službuje na tamkajšnji dvo-razrednici tih in skromen mož — Ivo Trošt, ki je njega ime v našem leposlovju dobro znano. Rojen je bil dne 6. decembra 1865 v slikoviti vasi Orešju poleg Cola na Vipavskem. Učiteljše je dovršil v Kopru. Njegov ravnatelj Revelante ga je hotel obdržati v svoji bližini,

a mladega učitelja je gnalo srce domov na Kranjsko. Dobil je službo na novi šoli na Ustju na Vipavskem, odkoder pa ga je kmalu dvignil duh tedanjega časa — za kazen seveda — na Razdrto pod Nanosom. V krogu naprednih vaščanov si je pridobil kmalu ugled in vpliv, posebno so simpatičnega učitelja cenili v odlični rodovini Garzarolijev. Naposled ga je vrgla usoda v Tomišelj pod Krnim, kjer deluje še danes v šoli in izven nje z odličnimi uspehi. — Iva Trošta smemo šteti med najplodovitejše pripovedovalce. Njegove povesti in feljtoni so priobčevali „Ljubljanski Zvon“, „Dom in Svet“ (pod uredništvom pok. dr. Franca Lampeta), „Slov. Narod“, „Učit. Tovariš“, „Edinost“ in morda še kak drugi list. Iz prej mirnega, vestnega opisovalca realista se je razvil šaljivec in satirik, kar je ostal do današnjega dne. Škoda samo — saj je slovenski učitelj! — da so ga trle gmotne skrbi po eni strani, po drugi strani pa ga je vedno oviralo šibko zdravje, da se ni dosegel mogel popolnoma razviti, kar bi bilo ob drugačnih razmerah in ob odličnih njegovih pisateljskih zmožnostih v korist in čast naši leposlovni knjigi! — Največ zaslug pa si je pridobil ljubeznivi pripovedovalec Ivo Trošt za razvoj in obogatitev naše mladinske literature. Glavno njegovo torišče je „Zvonček“, a tudi samostojna dela je napisal za mladino: n. pr. »Dobrota in hvaležnost«, »V srca globini«, »Moja setev«. Troštovo ime je med slovensko mladino med najpopularnejšimi

le nudila prilika, je deloval zanj. Pa tudi kot družabnik je bil ljub vsem, in vsi smo si ga želeli v družbo. — Po dveh letih vsestranskem delovanju, dragi Julijan, so nastopili za nas hudi časi. — Pozvan si bil z mnogimi drugimi svojimi sovrstniki v vojno službo. Po šestnajstmesečnem službovanju si bil odbran, da braniš kraje, ki nam jih hoče iztrgati zavrtni sovražnik. A usoda Ti je bila nemila. Podlegel si ranam, dobljenim po kletem sovražniku. Na smrtni postelji si bil povišan v praporščaka, a te časti nisi dolgo užival. Tvoji dobri starši so poskrbeli, da počivaš v domači zemlji, v kraju, ki Ti je bil tako ljub. Pri si nam bil in kaj smo s Teboj izgovarjali, kaj si pogrebel, ki je v kljub neugodnemu vremenu uspel najsijajneje. Spremlili smo Te k večnemu počitku vsi, da, lahko rečem: brez izjeme vsi prijatelji in znanci sploh. Ob tej priliki gre v prvi vrsti posebna zahvala katinarski šoli, kjer si bil nameščen, ki je poskrbela vse, kar je bilo v njeni moči. Kaj častno je bila zastopana svetoivanska slovenska šola in po deputaciji škedenjska in barkovljanska. Častno spremstvo si imel, predragi Julijan, tudi od tamkajšnjega vojaškega oddelka in ondotne c. kr. finančne straže. Ob pretresujočem nagrobnem govoru voditelja katinarske šole, tovariša Cirila Valentiča, se je zasolilo marsikatero oko. Počivaj sladko, vrlji slovenski učiteljski junak, v dragi zemlji domači! V naših srcih živíš naprej!

SREČKO VILFAN.

Zdrav brez primere, poln življenja in idealov — tak je stal tudi na bojnem polju! Pa se je razletelo orožje pekla in je hipoma uničilo to mlado, lepo, cvetoče življenje! Dne 10. t. m. je ob 10. dopoldne padel na Doberdobski planoti praporščak Srečko Vilfan, učitelj v Knežaku na Notranjskem, star komaj 22 let! Odlikoval se je večkrat v ljutih bojih pri Sv. Martinu, pri Sv. Mihaelu in na Griževem brdu, zakar je dobil v odlikovanje srebrno svetinjo. Krasila je prvi res mlademu junaku! A sedaj ga ni več! — Dne 17. julija t. l. nam je pisal, da je padel njegov stanovski in vojaški tovariš Bravničar, a se je pozneje izkazalo, da ga je le zasula granata, potem so ga pa Lahji ujeli. In kaka tragika! Tovariša Vilfana ni zasula, njega je ubila! Zdrav brez primere, poln idealov in življenja — tak je stal tudi v svojem civilnem poklicu. Mlad je bil — učiteljske je dovršil šole leta 1913. A v njem je tičal talent pravega slovenskega učitelja, ki bi vse, kar je bilo lepega, dobrega, plemenitega v njem, daroval svojemu narodu, ki ga je ljubil z vsem plamenom svoje duše! In z zvestobo! A sedaj je vse uničeno: vrelec žive vode, vode življenja, je usahnil... Kolika tragika, ko nas je vsak dan manj!...

Bodi ti, slovenski učiteljski junak, ki si v cvetu let umrl za dom in cesarja, nemilostno spomin med nami!

BREZ GROBA.

Služba pri novi stotnji je bila tako razdeljena, da polovice svojih ljudi nistem

poznal drugače nego po imenu. Čez dan so ostali v skalah na straži, drugo polovico pa sem odvedel, preden se je zdanilo, v nekaj sto korakov oddaljeni gozdiček, kjer smo ostali do mraka. To preseljevanje je bilo vedno združeno z nevarnostjo, da nas ne zaloti sovražnik, ki je imel z visokega grebena ves teren v pogledu. Treba je bilo dobro paziti na najugodnejši čas. Zlasti nerodno je bilo v mesečini, če je bilo jasno nebo. Tu ni bilo skoro nobenega prehoda iz dneva v noč, še skoro somrak ne. Največkrat so bili ljudje poleg puške in odej obloženi s težkimi koli, ki so jih potrebovali za izdelovanje trdnih kritij. Še v poznem mraku se je videla taka figura jako daleč, hkar v mesečini. Treba je bilo kar najprevidneje meriti korake, da se niso izprožali kameni pod okovanimi črevlji, nihče se ni smel oglasiti ali zaro-potati z gorsko palico. Hvala Bogu, vedno je šlo po sreči. Istočasno z nami so prinesli od zgoraj gorko menažo in kavo. Takrat so prilezli še drugi iz dnevnih skri-vališč v bližino kotlov, urno so použili vsi jed in se potem tiho razšli na odločena jim mesta. Začela se je nočna služba.

Kaj bi pravil, dolge ure so se vrstile! Mnogokrat se ni hotel čas niti za vruga premakniti, zlasti kadar je bilo vse mirno po bojišču. Kdor ni bil na predstraži, je ti-pal v temi za kameni, da si je izpopolnil branik, in ko se mu je zdelo dela zadosti, se je zavil v odejo, vzdignil ovrtnik suknje in sedel poleg puške, roke ugreznjene v rokave. Rezke sape so pihale po polnoči. Tako sem jih obiskoval od ure do ure, da mi niso pospali. Naporno plezanje v temi po skalovju. Ogaben posel, ampak dolžnost! Koliko kletev sem pustil tam na skalah, Bog jim daj odpuščenja, od samega trpljenja in jada so planile iz ust.

Na desnem krilu je bilo par mož, ki so me že v prvem večeru zaskrbeli. Razgled po globokem žlebu so imeli, ali njih življenje je bilo v vedni nevarnosti. Zgoraj nad njimi, jako visoko v skalah, je stala kamenita lavina, ki je bila pripravljena za slučaj, da bi se sovražnik zagnal preko žleba proti našim postojankam. Kako noč je že zdrknul od te lavine velik kamen in se s strašnim hruščem pogнал preko skal v žleb ter besnel z nebrzdano silo proti dolini. Ubogi človek, če ga je dosegel, niti mati bi ga ne bila več spoznala... Treba je bilo te ogrožene ljudi takoj umakniti. Odkazal sem jim nova mesta in še tisto noč so si pričeli graditi nove branike.

Tam, kjer se je zdaj črta upognila, je bil postavljen mlad fant. Povedal mi je, da se piše za Kržiča, druge besede nisem čul nikdar od njega. Kakor sem mu ukazal, tako je šel na delo vsakokrat tiho, brez obotavljanja — pravi vojak. Tudi on je ostal čez dan v skalah, zato ga nisem poznal v obraz.

Ko sem jim določil prostor in delo, sem se zopet kobilal v temi po skalah nizdol do svojega kritja. Morda še nisem sedel, ko je Kržič že — izdihnil. Ni bilo dolgo, ko mi je prišel deseti povedat to presenetljivo vest. Z roba neke navpične skale je hotel ubogi fant odtrgati kamen, ali takrat se mu je drugi odlašil, ki je stal na njem, izgubil je ravnotežje in omahnil v globoki žleb. Nobenega glasu ni dal od sebe, nekaj se je kotalilo s kamenom

vred precej daleč in se potem ustavilo, kamen pa je divjal v dolino, kakor da ga je gnala slaba vest.

Drugi dan sem videl Kržiča z daljnogledom. Ogromna skala ga je prestregla. Vsa razbita, krvava glava mu je visela ne-gibno preko skale, udje zverženi.

Ubit! —

Nihče ni mogel do njega, zakaj tam je »prepad mrtvih«. Tako leži še danes tam — brez groba. Skoro slehni dan sem ga šel gledat z daljnogledom. Zmerom na istem mestu, v isti leži. Dež mu je opral obraz, sneg ga je bil že odel za nekaj dni, pa ga je pregnalo solnce. In so prišli črni gavrani od vzhoda, obleteli v višinah to pohlepno skalovje, pa so se spustili v dno drug za drugim in so kljuvali na razparjenem človeškem mesu, dokler jih ni pregnala svinčenka človeka, ki se mu je st-dilo gledati to gnušno delo...

Siromak! — Moj učenec je bil pred mnogimi leti. Drugim je to razodel, ker me je še dobro poznal — meni se ni dal spoznati. Skromen fant je bil vedno marljiv in vesten. Dobro se ga še domislim. Nikdar ni bil vsiljiv, delo je opravil, pa je bilo. Tak je bil že kot šolar in tak je ostal. Kakšna usoda ga je doletela! —

Učenec moj, dosegel si mir, morda ni več daleč do — snidenja? —

Jugozapadno bojišče, v decembru 1915

Vilko Mazi.

REKONSTRUKCIJA AVSTRIJSKEGA KABINETA.

»Berliner Tageblatt« poroča o rekonstrukciji avstrijskega kabineta sledeče: Imenovanje princa Hohenlohe-Schillings-fürsta za notranjega ministra je bilo izvršeno najbrže iz čisto notranjepolitiških motivov, ki imajo svojo utemeljitev v rekonstrukciji političkih sil, nastali zaradi vojne. Princ Hohenlohe, brat avstrijskega poslanika na dunajskem dvoru, se je obnesel posebno kot namestnik v Trstu in uživa v diplomatskih krogih glas moza trdnega značaja in neutrudljive delavnosti. Velikega pomena na zunaj je imenovanje obeh ministrov za finance in trgovino. Ta dva, oba strokovnjaka, sta neporečno sposobna, da pripravljata rešitev velikih gospodarskih vprašanj, ki so nastala v zvezi z vojno in sklepom miru. Zato garantira njiju osebnost. Finančni minister Leth je avanziral od poštno-hranilniškega uradnika končno za guvernerja istega urada. Njegovemu organizacijskemu talentu se ima zahvaliti avstrijska poštna hranilnica za veliki procvit, pod njegovim vodstvom je postala poštna hranilnica eden najmočnejših avstrijskih finančnih zavodov in je sedaj glavna opora finančne sile Avstrije. Velike so zlasti za-sluge, ki si jih je pridobil novi finančni minister pri podpisovanju avstrijskih vojnih posojil. Finančni minister Leth je zlasti odličan poznavalec finančnih odnošajev med Avstrijo in Nemčijo. Trgovinski minister Spitzmüller je naredil istotako karijero kot uradnik. Bil je poprej ravnatelj finančnega deželnega ravnanstva na Dunaju, pozneje pa je postal ravnatelj Kreditnega

zavoda. Poleg odličnega poznanja nemške in avstrijske industrije je na glasu kot izbornen upraven uradnik. Vstop teh dveh ministrov pomenja torej nedvomno pomla-jenje in ojačenje Stürgkhovega kabineta.

ŽENSKO DELO.

Korespondenčni urad piše: Kakor do-znavamo, namerava armadno vodstvo pridobiti ženske za industrijna in druga dela v znatno večjem obsegu kot pa do-slej. Armada bi imela tako znatne koristi. Predvsem bi tvornice, ki delajo za obrambno silo, mogle po nastavljenju šte-vilnih ženskih delavcev izgotavljati še ve-liko več. Marsikatera potrebščina armade bi se mogla izgotavljati bolje in hitreje. In — kar je za skupni vojni uspeh, pa tudi za našo gospodarsko bodočnost velikega pomena — tudi našim zaveznikom bi bili potem v naši industriji odprti bogatejši viri za njihove potrebe. Nadalje bi bilo po pritegnitvi ženskega elementa znatno šte-vilo za vojno sposobnih in vojaški izvež-banih moških prostih za službo na fronti. Fronta pa je torišče vsakega za orožje sposobnega moža. Vsak posameznik bi moral stremeti, da dospe tjakaj. — Samo ob sebi umljivo je, da naj bi delavka ne nadomestila samo preprostega delavca, temveč naj bi tudi na mesto marsikater-e industrijskega uradnika stopila inteli-gentna ženska, s čimer bi dobila armada veliko častnikov. To pa v ostalem ne ve-lja samo za industrijo, temveč tudi za ve-liko drugih poklicev, v katerih je danes navezan na pisalno mizo še marsikateri za vojno navdušeni in za vojno službo spo-sobni mlajši moški, dasiravno bi pametno dekle tekom vojne lahko opravljalo nje-govo službo. — Ta vojna je pač pokazala, kako uporabna je žena v praktičnem živ-ljenju. Kamor so stavili žensko, povsod je dobro opravljala svoje delo. Da more v teh težkih časih nadomestovati moža v zaledju v marsikaterem poklicu, dokazuje marsikatera ženska dan za dnem, in ta-kih žensk bo od dne do dne več. Danes niso samo izpredovnice v tramvajski služ-bi itd., temveč delajo vrle ženske tudi v kovinskih obratih na mestih, ki so se sma-trala prej izključno za torišče moških. Moški tovariši pa s spoštovanjem zro na te vrle delavke. Da, marsikje se je celo raz-vila iz tega skupnega dela neka razvese-ljiva vrsta tekmovalnosti. — Brez dvoma: ženska, ki dela za armado, je vojak za-ledja! — Da postane popolnoma to, se morajo ženska društva in posvetovalnice organizirati enotno in pridobiti tvornice in druge delavnice za poizkus pomnože-nega nameščanja žensk. — Marsikatera mati, ki ima dopoldne opraviti s svojo de-co, bi mogla popoldne, ko ve, da ima svojo družino pod dobrim nadzorstvom pri so-rodniških ali v otroških vrtcih itd., oprav-ljati industrijska ali kaka druga podnevna dela in si tako izboljšati svoje življenje. — Kake posledice bi imela mobilizacija žensk v bodočem miru? — Izpodrinjenje moških? Gotovo ne! Pripravljani moramo biti na porast gospodarskega življenja z industrializacijo; žene v sedanjem voj-nem času bi se uspešno pripravile na to. Da bo veliko delavk nadomestovalo padle in invalidne moške, je pač razumljivo. Umrlega junaka nadomestuje njegova že-na, njegova hči, ki bosta tako tudi najbo-lje preskrbljeni. Veliko žensk pa se bo po končani vojni zopet vrnilo na kmete, v kuhinjo itd., in ne bodo torej odvzela mest moškim, pač pa bodo boljše ljudje ko prej, ženske, ki bodo s ponosom govorile o sebi: »Tudi jaz sem pripomogla do velike zmage!« — Pričakovati je, da bodo na-men te akcije, ki zasleduje tudi socialne smotre, podpirali vsi krogi. Oblast, tovor-niška vodstva, društva in ne med zad-njimi občine, morejo s pojasnili, pobudo, pripomočjo, propagando itd. storiti v tem pogledu domovini usluge, ki se ne morejo ceniti dovolj visoko. Osebnosti ozirajo morajo stopiti v ozadje, kjer gre za velike smo-tre. — Kakor nam je znano, vojno mini-strstvo, prav ceneč domoljubno sodelova-nje, vedno rado sprejema morebitne pred-loge. Glede tu omenjene stvari je prav po-sebe pristojna kontrolna komisija vojnega ministrstva za oproščene, Dunaj I., Rie-mergasse št. 9, pristojno mesto. — Poleg vstopa velikega števila žensk v obrate se namerava tudi pritegniti vojnih inva-lidov, ujetnikov, nepoškodovanih in brez-poselnih beguncev, pohajanje brezplačnih ženskih tečajev na obrtnih šolah, ustanovitve obrtnih šol, tvorniških šol in otroških vrtcev za razbremenitev mater, ki delajo, same stvari, ki naj obrambni sili države dovedejo novih moči in pripo-morejo tako, da se čimprej zmagovito konča vojna.

Kako se nauče naši učenci hitro in temeljito nemščine.

Način prevajanja kakor ga uporab-ljajo po šolah, privede učenca po dolgem času in težavnem delu do tega, da prodre v duh tujega jezika, ne pa do tja, da bi učenec mogel ta jezik tudi resnično go-voriti. Ta način pouka ima sicer idealno, ne pa tudi praktične vrednosti.

Da po možnosti odpomore temu ne-dostatku, je sestavil na polju jezikovnega pouka zaslužni dr. K. Tumirz svojo »Nemško jezikovno vadnico za nemške šole«.

V tej vadnici vidimo vse psihološke zakone, ki se po njih nauči otrok svojega materinega jezika, ali odrasli naseljenec tujega jezika.

Predstavam, pridobljenim potom po-nazorovanja, se pridruži beseda. Nastane zveza — »slika — beseda«. Če sliši otrok besedo, se mu takoj zbudi v duhu slika in nasprotno za vsako misel se takoj porodi nehoti dotična beseda.

Posebno v prvem zvezku svojega dela govori dr. Tumirz mojstrsko »jezik slik« in posreduje umevanje učne snovi, ne da bi mu bilo vedno treba uporabljati materin jezik in se posluževati prevaja-nja. Učenci se uče takoj po prvi stopnji nemško govoriti.

Učenec se uvede v jezik in se nauči tudi slovnice, ne da bi mu bilo treba mu-čiti se s celimi kopami pravil in izjem, ki utrudijo otroka celo pri pouku v materi-nem jeziku. Govori takoj spočetka jezi-kovno pravilno, pa ne zaradi tega, ker se je morda naučil na pamet gotovih pravil, ampak zaradi tega, ker ga vodi že jezi-kovni čut. In za vajo tega čuta dobi učitelj že dovolj časa s tem, da mu po tej knjigi ni treba uporabljati prestav nalašč za to pripravljenih stavkov in izgubljati učnega časa. Med poukom govori z učen-cij nemško, in velika izber vaj pripomore k lahkosti pouka, a temu uspehu se pri-druži še čut veselja in mu postane tako učenje jezika — zabava. Učenec rad upo-rablja predelano snov ob vsaki priliki, ker se čuti sigurnega, in vaja napravi tudi v tem pogledu mojstra.

Jako koristen in praktičen pripomo-ček za uporabo omenjene vadnice je slo-venski besednjak tovariša A. Rapeta, učitelja v Ljubljani. Vsak imenovanih treh zvezkov se ozko oklepa vadnice in prinaša prestavo vseh nastopajočih nemških bes-ed, najprej urejene po posameznih vajah in nato še enkrat sestavljene v abeced-nem redu.

Naročajte in širite »Uči-teljskega Tovariša«!

imeni. To pa tudi Trošt zasluži, saj de-luje za blagor slovenske mladine že pol-nih trideset let — deluje iz ljubezni in z ljubeznijo! — Ob petdesetletnici rojstva tudi mi zaslužnemu kulturnemu delavcu Ivu Troštu iskreno čestitamo, želeč, da mu delo in trud vsaj v bodočnosti, v dru-gem petdesetletju, doneseta tisto prizna-nje in plačilo, ki mu po pravici gre! Na mnoga leta!

»Zvonček« se je spomnil petdeset-letnice svojega najmarljivejšega sotrud-nika s tem, da je priobčil v 12. številki Troštov životopis s pisateljevo podobo, mi pa svojemu zvestemu sotrudniku tudi danes iskreno čestitamo! Naj deluje še dolgo vrsto let — toda v ugodnejših raz-merah! — na čast in korist našega lepo-slovja!

Čestitka, ki jo je Ivu Troštu poslal tovariš Janko Leban, se glasi:

Petdesetletnico slaviš, pred nami vzornik mož stojiš; kot trudoljubna ti čebela nikdar se nisi strašil dela! Mladini ljubi na oltar položil mnog si knjižni dar. Zato mladina te spoštuje in ljubi te in obožuje. Bog živi te, prijatelj Ivo, še delaj nam neutrudljivo, še z »Zvončkom« nam lepo pozvanjaj in deci lepih rož poklanjaj!